

2022 m. metinė ataskaita Santrauka

Atsakomybės ribojimas

Europos cheminių medžiagų agentūra neatsako už šiame dokumente pateiktos informacijos naudojimą.

„Europe Direct“ – tai tarnyba, padėsianti jums rasti atsakymus į klausimus apie Europos Sąjungą.

Nemokamas telefono numeris (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Kai kurie mobiliojo ryšio operatoriai neteikia paslaugos skambinti 00 800 numeriu arba šie skambučiai yra mokami.

Daugiau informacijos apie Europos Sąjungą pateikta internete (<http://europa.eu>).

2022 m. metinė ataskaita. Santrauka

Identifikatoriai: ECHA-23-B-01-LT

ISBN: 978-92-9468-286-4

Katalogo Nr.: ED-09-23-165-LT-N

DOI: 10.2823/568830

Paskelbimo data: 2023 m. balandžio mėn.

Kalba: LT

© Europos cheminių medžiagų agentūra, 2023

Viršelis © Europos cheminių medžiagų agentūra

Jei turite klausimų ar pastabų dėl šio dokumento, siųskite juos (pateikę dokumento nuorodą ir paskelbimo datą) naudodami informacijos užklauskos formą. Informacijos užklauskos formą galite rasti ECHA kontaktų puslapyje adresu <http://echa.europa.eu/contact>

Europos cheminių medžiagų agentūra

P.O. Box 400, FI-00121 Helsinki, Finland

Santrauka

Šioje santraukoje apžvelgiami mūsų pasiekimai ir iššūkiai, su kuriais susidūrėme 2022 m. Joje apibendrinama ataskaitoje pateikta informacija laikantis 2022–2025 m. programavimo dokumente¹ nurodytos veiklos sritimis grindžiamos struktūros. Pažymime mūsų darbo indėlį į Europos Sąjungos (ES) prioritetus ir dalijamės kai kuriais svarbiausiais metų rezultatais.

2022 m. kaip ir anksčiau buvome įsipareigoję įgyvendinti savo strateginius tikslus ir vykdyti mūsų darbo programoje numatytą veiklą.

Padarėme didelę pažangą nustatydami susirūpinimą keliančias chemines medžiagas, dėl kurių reikia imtis reguliavimo priemonių, ir įvertinome apie 2 000 cheminių medžiagų iš 61 grupės. Apskritai pagal integruotą reguliavimo strategiją iki 2022 m. pabaigos įvertinta apie 75 proc. registruotų cheminių medžiagų, kurių masė viršija 100 tonų; dar liks įvertinti apie 1 000 šių cheminių medžiagų, kurių kiekis tonomis yra didelis.

Šis darbas padėjo mums atliekant atitikties patikras sutelkti dėmesį į chemines medžiagas, kurių duomenų rinkimas turi didžiausią poveikį. Per ataskaitinius metus vėl viršijome savo metinį tikslą atlikti 300 patikrinimų.

Penkios cheminės medžiagos buvo pripažintos labai didelį susirūpinimą keliančiomis medžiagomis ir įtrauktos į kandidatinių sąrašą, todėl bendras kandidatinių sąrašo įrašų skaičius padidėjo iki 224². Todėl dabar tiekėjai turi pranešti apie saugų jų naudojimą, atsakyti į vartotojų užklausas ir pranešti ECHA, jei jų gaminiuose yra kurios nors iš šių cheminių medžiagų.

Mes taip pat rekomendavome, kad aštuonios į kandidatinių sąrašą įtrauktos medžiagos atitiktų prioritetų nustatymo kriterijus, kad joms būtų taikomi įtraukimo į autorizacijos sąrašą reikalavimai. Jei Komisija nuspręstų įtraukti jas į autorizacijos sąrašą, įmonės turės teikti paraišką autorizacijai gauti, kad galėtų toliau naudoti šias chemines medžiagas.

Gauta 50 paraiškų autorizacijai gauti ir peržiūros ataskaitų dėl 66 naudojimo būdų. Mūsų Rizikos vertinimo komitetas (RAC) ir Socialinės ir ekonominės analizės komitetas (SEAC) priėmė 36 nuomones, kurios buvo nusiųstos Europos Komisijai sprendimui priimti.

Pagal vieną iš Cheminių medžiagų strategijos tvarumui užtikrinti veiksmų Europos Komisija paskelbė Apribojimų nustatymo veiksmų planą, kuriame aptariamas vykdomas ir būsimas darbas, susijęs su apribojimais pagal REACH reglamentą. ECHA aktyviai prisidėjo prie veiksmų plano rengimo, teikdama informaciją apie planuojamus apribojimo veiksmus ir siūlydama cheminių medžiagų grupes, kurias reikėtų įtraukti atsižvelgiant į medžiagų reguliavimo poreikius. Veiksmų planas visiems suinteresuotiesiems subjektams suteikia aiškumo dėl vykdomo ir būsimo su ES taikomais apribojimais susijusio darbo, o mūsų atliekamais cheminių medžiagų grupių vertinimais ir toliau prisidedama prie šio darbo.

2022 m. pateikti šeši pasiūlymai dėl apribojimų, įskaitant visoje ES taikomą apribojimą dėl perfluoralkilintų ir polifluoralkilintų medžiagų (PFAS) gaisro gesinimo putose. Jei šis apribojimas bus patvirtintas, per 30 metų išmetamą teršalų kiekį būtų galima sumažinti daugiau kaip 13 000 tonų. Be to, 2023 m. pradžioje penkios Europos šalys pateikė atskirą pasiūlymą apriboti PFAS naudojimą kitoms paskirtims.

¹ https://echa.europa.eu/documents/10162/11209549/mb_39_2021_pid_2022-2025_en.pdf

² 2023 m. sausio mėn. buvo įtrauktos dar devynios cheminės medžiagos. Dabar kandidatiniame sąrašė yra 233 įrašai.

RAC ir SEAC priėmė keturias nuomones dėl apribojimo pasiūlymų, kuriomis remia apribojimus dėl švino naudojimo šaudmenyse, skirtuose medžioklei, sportiniam šaudymui lauke ir žvejybai, policiklinių aromatinių angliavandenilių naudojimo moliniuose taikiniuose, 2,4-dinitrotolueno ir antipireninio „Dechlorane Plus“.

RAC taip pat priėmė 40 nuomonių, kuriose rekomenduojama suderinti cheminių medžiagų klasifikavimą ir ženklumą. Po išsamios mokslinių duomenų peržiūros komitetas dar kartą patvirtino, kad nėra pagrindo glifosatą klasifikuoti kaip medžiagą, kuri sukelia vėžį, mutageniškumą, reprotoksiškumą ar specifinį tikslinio organo toksiškumą. Todėl glifosatas ir toliau klasifikuojamas kaip toksiškas vandens organizmams ir galintis smarkiai pažeisti akis.

Biocidinių produktų komitetas (BPC) priėmė 19 nuomonių dėl veikliųjų medžiagų patvirtinimo ir pratęsimo, o Sąjungos autorizacijų atveju išliko teigiama tendencija – 2022 m. priimtos 22 nuomonės, palyginti su 15 nuomonių 2021 m. Atliktas lyginamasis rodenticidų vertinimas, kuriam pritarė Komitetas, taip pat parengtos pirmosios Alternatyvų analizės gairės.

Mūsų bandymų su gyvūnais alternatyvų skatinimas buvo peržiūrėtas ir imtasi veiksmų siekiant padidinti mūsų pastangų veiksmingumą ir matomumą remiant reguliavimo tikslais tinkamų alternatyvių metodų diegimą. Kad tai pasiektume, toliau investuojame į savo mokslinę ir techninę kompetenciją, įskaitant duomenų valdymą ir priemones, kad būtų galima geriau atlikti cheminių medžiagų vertinimą, pavyzdžiui, EBPO QSAR priemonių rinkinį. Be to, bendradarbiaujame su Europos Komisija ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, siekdami padėti Komisijai parengti veiksmų planą, kaip visiškai pakeisti cheminių medžiagų bandymus su gyvūnais.

Be to, pasitelkę savo mokslines ir reguliavimo žinias, duomenų bazes, skaitmenines priemones ir praktinę cheminių medžiagų reguliavimo patirtį, 2022 m. teikėme paramą Europos Komisijai dėl Cheminių medžiagų strategijos tvarumui užtikrinti. Mūsų paramą nurodo trys pagrindiniai ramsčiai:

- Teikti technines ir mokslines ekspertines žinias Europos Komisijai peržiūrėti REACH ir CLP reglamentus, remiantis patirtimi, sukaupta įgyvendinant šiuos reglamentus daugiau nei dešimtmetį.
- Prisidėti, kad būtų lengviau taikyti principą „viena medžiaga – vienas vertinimas“, visų pirma dėl galimo užduočių perskirstymo agentūroms ir atsižvelgiant į būsimą ES duomenų platformą.
- Teikti konsultacijas Europos Komisijai dėl jos pasiūlymo dėl ECHA pagrindinio reglamento.

2022 m. išaugo bendradarbiavimas su mūsų partneriais ir giminingomis agentūromis. Aktyviai dalyvavome iniciatyvose pagal Cheminių medžiagų keliamos rizikos vertinimo partnerystę (PARC) – ES masto mokslinių tyrimų ir inovacijų programą, kurios tikslas yra rengti naujos kartos cheminės rizikos vertinimą, siekiant apsaugoti sveikatą ir aplinką. Siekiame maksimaliai padidinti sinergiją ir nukreipti geriau reguliavimo poreikius atitinkančią mokslo raidą. Pavyzdžiui, mūsų su bisfenoliais susijęs grupavimo darbas įtraukiamas į PARC projektą dėl bisfenolio alternatyvų.

Glaudžiai bendradarbiaujame su reguliavimo institucijomis, įskaitant Europos maisto saugos tarnybą (EFSA), siekdami įvertinti cheminių medžiagų saugą ir formuoti nuoseklų požiūrį visose reglamentavimo sistemose, be kita ko, tokiose srityse kaip biocidai ir pesticidai, su maistu besiliečiančios medžiagos ir geriamojo vandens reikalavimai. Be to, bendradarbiaudami su Europos aplinkos agentūra (EAA), sukūrėme bendrą rodiklių sistemą, kuri, pasinaudojant mūsų bendros patirties IT ir komunikacijos srityje privalumais, padės stebėti Cheminių medžiagų strategijos tvarumui užtikrinti įgyvendinimo pažangą ir poveikį.

2022 m. įvyko reikšmingų pokyčių tiek vyresniosios, tiek vidurinėsios grandies vadovų

lygmenyse. Turėdami tvirtą valdymo politiką ir kokybės sistemas, buvome gerai pasirengę sklandžiai įgyvendinti pokyčius ir užtikrinti, kad darbuotojai galėtų greitai prisitaikyti prie naujos vadovavimo struktūros. Taip pat mums buvo malonu pradėti dirbti su naująja vykdomąja direktore *dr. Sharon McGuinness*, kuri prie mūsų prisijungė metų pabaigoje. Įgyvendinus šiuos vadovų komandos pokyčius esame pasirengę ir toliau dabar ir ateityje vykdyti savo teisinius įgaliojimus.

Po pandemijos, laikydamiesi Europos Komisijos taisyklių, nustatėme ir įgyvendinome naują mišrų mūsų darbuotojams ir ECHA įstaigoms skirtą darbo modelį. Šis modelis naudingas ir lankstus, nes suteikia galimybę derinti nuotolinį darbą su įprastu darbu biure.

Nors šiais metais pasiekta daug laimėjimų, taip pat susidūrėme su keliais iššūkiais.

Viena iš pagrindinių problemų yra autorizacijos sistemos neveiksmingumas – problema, kurią mes nustatėme jau 2021 m. savo *Ataskaitoje dėl REACH ir CLP reglamentų veikimo*³. Numatoma, kad paraiškų autorizacijai gauti, visų pirma dėl heksavalentinio chromio, skaičius, kuris padidėjo 2022 m., taip pat didės ir 2023 m. Tam mūsų nuomones teikiančių mokslinių komitetų pajėgumų neužtenka, o patyrusių narių trūkumas dar labiau pablogina padėtį, nes tampa vis sudėtingiau rasti pranešėjus, kurie parengtų tinkamas nuomones.

Kitas iššūkis – mažas valstybių narių pateikiamų biocidinių veikliųjų medžiagų vertinimo ataskaitų projektų skaičius. Tai trukdo iki 2024 m. pabaigos kaip reikalaujama Biocidinių produktų reglamente, užbaigti visų esamų veikliųjų medžiagų vertinimą. Vadovaudamasi Veikliųjų medžiagų veiksmų planu, ECHA pastaraisiais metais stengėsi ir toliau stengsis padėti valstybėms narėms siekti tolesnės pažangos.

Taip pat matome, kad susidursime su iššūkiais, jei pagal politiką „viena medžiaga – vienas vertinimas“ agentūroms bus nustatytas reikalavimas visiškai suderinti skirtingų mokslinių komitetų nuomones, pirmiausia nesuderinus reguliavimo sistemos. Kol reglamentuose nustatyti skirtingi reikalavimai, nurodoma į skirtingas gaires arba skirtingoms mokslo ekspertų grupėms su skirtingais terminais keliami skirtingi klausimai, galutinių rezultatų nebus įmanoma visiškai suderinti.

Be to, per ataskaitinius metus būta trūkumų, susijusių su viešos informacijos apie chemines medžiagas skleidimu, o tam tikru metu nebuvo galimybės susipažinti su informacija apie chemines medžiagas mūsų svetainėje. Kartu su suinteresuotaisiais subjektais atlikome išsamų tyrimą ir padarėme didelę pažangą kurdami naują sistemą, kad duomenys apie chemines medžiagas, jų savybes ir reglamentavimo statusą būtų lengviau prieinami. Dėl šio ilgalaikio sprendimo pagerės informacijos perdavimas suinteresuotiesiems subjektams ir padės mums teikti skaidrius, naujausius ir prieinamus duomenis apie chemines medžiagas.

Priėmus mišrų darbo modelį, galime susidurti su ECHA uždaviniams kylančiais iššūkiais, susijusiais su efektyvumu, bendradarbiavimo ir ryšio su darbuotojais palaikymu. Suprantame, kaip svarbu šalinti bet kokius šio modelio trūkumus, kad galėtume užtikrinti, jog pajėgtume išlaikyti ir pritraukti geriausius talentus, kad mūsų darbas būtų tęsiamas.

Galiausiai, kibernetinis saugumas tapo svarbiu mūsų dėmesio objektu. Padidėjus investicijoms į šią sritį, nepaisant padidėjusio kenkėjiško aktyvumo ir neseniai paaštrėjusios geopolitinės krizės, mūsų saugumo lygis išliko panašus kaip ir ankstesniais metais, o didelių incidentų neįvyko. Parengėme ilgalaikį planą, kaip išlaikyti IT operacijų vykdymą ir aukštą paslaugų kokybę bei spręsti būsimus šios srities iššūkius.

3 https://echa.europa.eu/documents/10162/17226/operation_reach_clp_2021_en.pdf

Trumpai apie Agentūrą

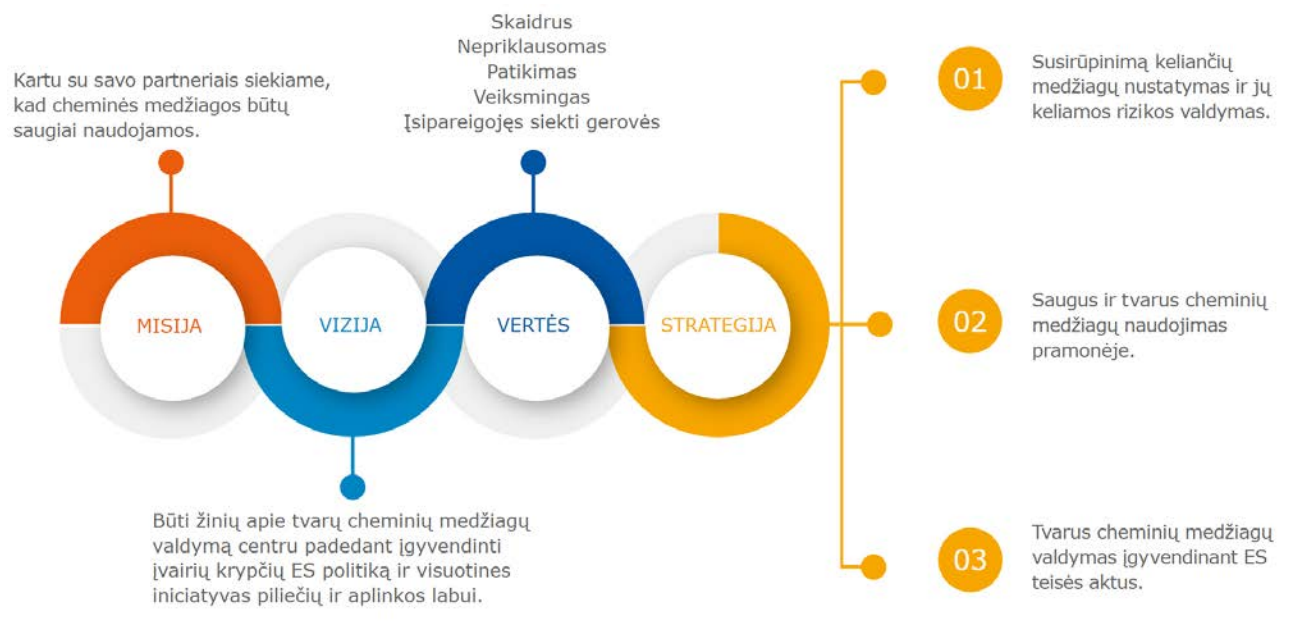
Siekdama toliau tinkamai ir veiksmingai pasitarnauti Europos Sąjungai, ECHA nustatė tris strateginius prioritetus. Juose remiamasi ECHA vaidmeniu, jie grindžiami ECHA kompetencija ir pasiektu poveikiu, juose pripažįstama didelė ECHA įgyvendinamų teisės aktų svarba ES reguliavimo sistemoje ir bandoma numatyti būsimus iššūkius.

Kaip numatyta 2019–2023 m. strateginiame plane, ECHA kartu su savo partneriais pasitelks savo kompetenciją ir išsamias žinias apie ES rinkoje esančias chemines medžiagas siekdama nustatyti susirūpinimą keliančių cheminių medžiagų grupes ir padėti Europos Komisijai nustatyti, kokių reguliavimo veiksmų reikia imtis, ir imsis būtinų veiksmų pagal REACH, BPR, CLP, POT reglamentus arba kitus atitinkamus teisės aktus (1 strateginis prioritetas).

2 strateginis prioritetas grindžiamas pagal 1 strateginį prioritetą įgytomis žiniomis ir paremtas REACH, CLP, BPR, IPS reglamentuose, Vandens pagrindų direktyvoje ir Geriamojo vandens direktyvoje nustatytais pramonės įstatyminėmis prievolėmis bei ten pat nurodytais ECHA įgaliojimais, taip pat juo siekiama pagerinti pramonės sektoriaus žinias ir gebėjimus imtis veiksmų anksčiau, nei ECHA ar kitos reguliavimo institucijos.

Galiausiai, 3 strateginiame prioritete naudojami duomenys ir patirtis, įgyta įgyvendinant ECHA įgaliojimus, siekiant pagerinti ES cheminių medžiagų reguliavimo sistemos nuoseklumą ir integraciją į tarptautinę cheminių medžiagų valdymo veiklą.

Įgyvendindama savo strateginį planą ir prioritetus bei kasmetinę darbo programą, ECHA prisideda prie ES Žaliojo kurso tikslų ir prie tolesnio politikos plėtojimo, teikiant mokslines ir reguliavimo konsultacijas pagal Europos Komisijos prašymus pagal Cheminių medžiagų strategiją tvarumui užtikrinti.

ECHA metinėje darbo programoje strateginis planas ir daugiametė darbo programa paverčiami konkrečiais pagal pagrindines Agentūros veiklos sritis suskirstytais veiksmais ir rezultatais. Kitame skirsnyje aptariami svarbiausi 2022 m. pasiekimai.

EUROPOS CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ AGENTŪRA
P.O. BOX 400,

FI-00121 HELSINKI, FINLAND

ECHA.EUROPA.EU